

Dosarul nr.2ra-158/21

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. : L. Ciubotaru)
Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. : M. Anton; I. Țurcan; V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

20 ianuarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al
Curtii Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursurilor declarate de Ministerul Justiției și Boicenco Nicolai, reprezentat de avocatul Fediuc Valentin,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Boicenco Nicolai împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral,

împotriva deciziei Curtii de Apel Chișinău din 22 octombrie 2020 prin care s-au respins apelurile declarate de Boicenco Nicolai și Ministerului Justiției și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru 20 decembrie 2019,

c o n s t a ț ă :

La 13 septembrie 2019, Boicenco Nicolai, s-a adresat în instanță de judecată, cu cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile și repararea prejudiciului moral cauzat în mărime de 100000 lei, și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a reiterat că, la 7 decembrie 2009, s-a adresat cu cerere de chemare în judecată către Boicenco Svetlana, Boicenco Valeriu, Boicenco Sofia și Boicenco Nicoleta, intervenienți accesorii Spînu Oleg, Boicenco Svetlana, notarii publici Diaconu Galina și Ganța Dorina, Ungureanu Tatiana, OP „Regat Service”, Direcția pentru drepturile copilului Ialoveni cu privire la declararea nulității contractului de donație nr. 3385 din 11 mai 2007, contractului de donație nr. 1681 din 14 martie 2007, contractului de donație nr. 5626 din 18 septembrie 2009, contractului de donație nr. 5629 din 18 septembrie 2009, contractului de ipotecă nr. 6339 din 22 octombrie 2009, contractului de ipotecă nr. 6337 din 22 octombrie 2009, cu aducerea părților în poziția inițială, evacuarea și obligarea eliberării bunurilor imobile.

În litigiul dat a depus de mai multe ori cereri de accelerare a examinării cauzei, care au fost respinse fără o motivație credibilă, a susținut citarea publică a participanților la proces, dat fiind că ședințele de judecată se amânau pe motivul neprezentării, menționând că, acțiunea s-a examinat în prima instanță de la 7 decembrie 2009 până la

17 aprilie 2019, adică aproximativ 10 ani, ceea ce este disproporționat față de respectarea termenului rezonabil de examinare a unei cauze, chiar fiind luat în considerație și complexitatea acesteia.

Reclamantul a indicat că, cauza nu a fost extrem de complexă, iar amânarea examinării cauzei ca rezultat al comportamentului participanților la proces era favorabilă părților opuse, dat fiind că exercitau și exercită stăpânirea de fapt a bunurilor ce îi aparțin, instanța de judecată creând condiții defavorabile lui și favorabile părților opuse, și a reiterat că, luând în considerație termenele de examinare a cauzei de instanțele naționale, deja nu va mai putea spera, că în cazul unei hotărâri judecătorești în favoarea sa, va putea fi repus în situația anterioară de până la deposedarea de proprietate.

La examinarea cauzei respective instanța de judecată nu a întreprins măsurile necesare de a pune capăt abuzului de drept exercitat de oponentii săi, iar intervalele lungi de timp între ședințele de judecată stabilite nu au avut o justificare serioasă și credibilă.

Astfel, prin examinarea într-un termen disproporționat de lung a cauzei civile intentată la cererea sa a suportat pagube morale, pe care le estimează la suma de 100 000 lei din cauza următorilor factori: lipsit de certitudine privind dispunerea de domiciliu și proprietății, destrămarea familiei, care a fost influențată și de procesul judiciar îndelungat și lipsa de posibilitatea de a se afla în spațiu locativ său cu copilul, imposibilitatea unei stabilități în căutarea și mentenanța unui loc de muncă în legătură cu necesitatea prezentării în ședințele de judecată, grija față de derularea procesului în cazurile în care nu se putea prezenta în ședința de judecată în legătură cu starea sănătății sau alte situații obiective și imposibilitatea de a se apăra sau expune poziția în acele ședințe de judecată, amânările nejustificate atunci când urma a se examina cauza în fond, schimbarea reprezentanților săi solicitați de la Consiliul Național pentru Asistența Juridică Garantată de Stat.

Suma de 100 000 lei cu titlu de prejudiciul moral reprezintă o satisfacție echitabilă reieșind din durata termenului de 10 ani de examinare a cauzei în prima instanță, nu este unul disproporționat sau solicitat în scop de îmbogățire nejustificată.

Încălcarea termenului rezonabil de examinare a cauzei nu a fost din cauze ce îi pot fi imputate, amânările și intervalele lungi a ședințelor de judecată cu sau fără participarea părților, doar aparent ar fi din motive întemeiate, iar instanțele de judecată nu au acționat cu diligență necesară pentru asigurarea executării articolului 61 alin. (1) și art. 192 din Codul de procedură civilă.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 20 decembrie 2019, cererea de chemare în judecată depusă de Boicenco Nicolai a fost admisă parțial.

S-a constatat încălcarea dreptului lui Boicenco Nicolai la examinarea în termen rezonabil a cauzei civile intentate împotriva lui Boicenco Valeriu, Boicenco Svetlana, Boicenco Sofia și Boicenco Nicoleta, intervenienți accesorii Spînu Oleg, Boicenco Svetlana, notarii publici Diaconu Galina și Ganța Dorina, Ungureanu Tatiana, OP „Regat Service”, Direcția pentru drepturile copilului Ialoveni, cu privire la declararea nulității actelor juridice cu aducerea părților în poziția inițială, evacuarea și obligarea eliberării bunurilor imobile depusă la 07 decembrie 2009.

S-a încasat de la bugetul de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor în beneficiul lui Boicenco Nicolai suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest pretenția privind încasarea prejudiciului moral și cheltuielilor de judecată a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța a constatat că, lui Boicenco Nicolai nu i se poate imputa tergiversarea intenționată a examinării cauzei spre deosebire de pârâți, care au abuzat în mod repetat și continuu de drepturile sale procedurale în scopul amânării examinării cauzei.

Prima instanță a concluzionat că cuantumul prejudiciului moral solicitat de Boicenco Nicolai în sumă de 100 000 de lei este vădit disproporțional și excesiv, nefiind în relație de proporționalitate cu gravitatea suferințelor psihice suportate, în final diminuând suma prejudiciului ca fiind una rezonabilă ce ar aduce o satisfacție echitabilă părții cât și una corelativă cu practica judiciară în cazuri similare.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 26 decembrie 2019, avocatul Fediuc Valentin acționând în interesele lui Boicenco Nicolai, a declarat apel solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiuni.

La 16 ianuarie 2020, reprezentantul Ministerului Justiției, Pantea Daniel, a declarat apel împotriva hotărârii instanței de fond, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea acesteia și emiterea unei noi soluții de respingere integrală a acțiunii depuse

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2020, s-au respins recursurile declarate de Ministerul Justiției Boicenco și Nicolai și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 20 decembrie 2019.

La 30 noiembrie 2020, Ministerul Justiției a declarat recurs solicitând casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2020 și a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 20 decembrie 2019 și emiterea unei hotărâri noi de respingere a acțiunii.

Instanța de apel a interpretat în mod eronat a legea și în acest sens a aplicat eronat normele de drept material, art. 432 alin. (1), alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă și a apreciat arbitrar probele la dosar, art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă.

În motivare a invocat că, instanța de apel neîntemeiat a menținut hotărârea primei instanțe, dat fiind faptul că au fost aplicate eronat normele de drept material.

Recurentul a indicat că, respectarea întocmai a procedurii din partea instanțelor de judecată naționale, cu asigurarea respectării drepturilor participanților la proces, nu poate fi privita drept tergiversare a examinării cauzei intimatului/reclamantului.

La examinarea cauzei, instanțele au respectat drepturilor și obligațiilor fiecărui participant al procesului, iar fiecare dispune de anumite drepturi garantate de prevederile legale.

Ministerul Justiției a indicat că, instanțele ierarhic inferioare în mod nejustificat și neîntemeiat a dispus acordarea prejudiciului moral în cuantum de 50 000 de lei, în condițiile în care cauza a fost examinată sub toate aspectele și s-a dat o apreciere eronată a probelor anexate la materialele dosarului.

Acest cuantum este excesiv și vădit disproporțional în corelație cu sumele acordate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în spețe similare.

La 04 decembrie 2020, Boicenco Nicolai, reprezentat de avocatul Fediuc Valentin, a declarat recurs solicitând casarea parțială a deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2020 și a hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 20 decembrie 2019 în partea respingere acțiunii și emiterea unei decizii noi de admitere integrală a acțiunii.

Ca temei de drept recurentul a indicat prevederile art. 432 alin. (1), alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă.

În motivarea acțiunii a indicat că, atât instanța de fond cât și instanța de apel au

constatat faptul încălcării dreptului la examinare în termen rezonabil și necesitatea acordării unui prejudiciu moral, însă nici o instanță nu a adus o motivare suficient de credibilă cu privire la cuantumul despăgubirilor acordate.

Recurentul consideră că, instanțele ierarhic inferioare nu au fost în drept să refuze reclamantului în satisfacerea integrală a cererii privind repararea prejudiciului moral cauzat de instanțele judecătorești.

Boicenco Nicolai a menționat că, suma de 100 000 de lei nu este o sumă exagerată, în raport cu stresul și retrăirile care au existat și nici raportată la nivelul de trai al Republicii Moldova.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 22 octombrie 2020.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cererile de recurs au fost declarate la 30 noiembrie 2020, și 04 decembrie 2020, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Astfel, la 15 decembrie 2020 instanța de recurs a comunicat intimațiilor recursurile, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat potrivit avizului de recepție (f. d. 174).

La 15 decembrie 2020, avocatul Fediuc Valentin acționând în interesele recurentului Boicenco Nicolai, a depus referință asupra recursului Ministerului Justiției menționând că, instanțele investite cu judecarea fondului au reținut ca serioase argumentele reclamantului cu privire la temeinicia acțiunii.

La stabilirea raportului juridic dedus judecății și normelor de drept aplicabile, au dat o calificare corectă obiectului litigiului, au aplicat corespunzător jurisprudența CtEDO.

Ministerul Justiției nu a argumentat incidența nici unui temei prevăzut de art. 432 din Codul de procedură civilă. A pledat pentru inadmisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției.

La 22 decembrie 2020, Ministerul Justiției a depus referință asupra recursului lui Boicenco Nicolai invocând că, în speță nu există motive de tergiversare a examinării cauzei, instanțele au respectat procedura de examinare a cauzei prin asigurarea respectării drepturilor participanților la proces. Astfel, soluția instanțelor ierarhic inferioare este eronată și neîntemeiată. A pledat pentru respingerea recursului lui Boicenco Nicolai și admiterea recursului Ministerului Justiției.

Examinând temeiurile recursurilor completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se

consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererile de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursurilor sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurenților cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă.

Din recursurile declarate nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursurile declarate de Ministerul Justiției și

Boicenco Nicolai, reprezentat de avocatul Fediuc Valentin, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, sunt inadmisibile.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibile recursurile înaintate de Ministerul Justiției și Boicenco Nicolai, reprezentat de avocatul Fediuc Valentin.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu

Mariana Pitic

Dumitru Mardari